

BLÁKROSSHEIMIÐ

Ársfrágreiðing 2020

INNIHALDSYVIRLIT

Inngangur	2
Nevndin	4
Starvsfólk	4
Játtan	4
Rakstur	4
Samstarv	5
Bíðilisti	5
Blákrossheimið og týðningurinn av tvørfakligum samstarvi	6
Frágreiðing um viðgerðina á Blákrossheiminum	7
Viðgerðartilboðið á Blákrossheiminum	8
Frágreiðing um DAT ung	9
<i>Nýggj hølir</i>	9
<i>Tvørfakligt samstarv</i>	9
Hvat er Øll hava rætt til góð barnaár?	11
<i>Innihald í bólkatilboðnum og fakligir førleikar</i>	11
Hagtøl	13
<i>Viðgerð 18 ár og eldri – býtt eftir slagi</i>	13
<i>Viðgerð 15 - 25 ár – býtt eftir slagi</i>	13
<i>Viðgerð - býtt eftir aldri</i>	14
<i>Viðgerð - býtt eftir kyni</i>	15
<i>Viðgerð - býtt eftir hvussu ofta fólk hava verið í viðgerð</i>	16
Familjuviðgerð	16
<i>Ymisk hagtøl frá Blákrossheiminum</i>	17
Framyvir	18

Jütta Olsen
leiðari

INNGANGUR

Heimildin at reka Blákrossheimið byggir á heimild frá Føroya Landsstýri, sum veitir fígging til raksturin av stovninum.

Leiðslan á Blákrossheiminum hevur leingi havt eitt ynski um, at viðgerðartilboðini í Føroyum verða góðskutryggjað soleiðis, at trygd er fyri, at veitta viðgerðin hevur ta ávirkan, sum ætlanin er við viðgerðartilboðunum. Í 2020 kom nýggj lóg um góðkenning av viðgerðarstovnum í gildi. Okkara umsókn er innlatin, men endaliga góðkenningin er ikki komin enn. Vit vænta at fáa svar í 2021.

Okkara mál er framhaldandi at varðveita og menna viðgerðartilboðið á Blákrossheiminum, har fakliga støðið er høgt og byggir á dagførda vitan á viðgerðarøkinum. Seinastu árin er viðgerðin bygd á grundhugsjónirnar í DAT viðgerðarháttinum. Hetta verður útgreinað í brotinum "Viðgerðin á Blákrossheiminum 2020" á s. 7.

Vit hava árliga innanhýsis undirvísing fyri øllum starvsfólkunum, og starvsfólkini halda regluliga sína vitan viðlíka og menna hana gjøgnum skeið og útbúgvingar.

Umframt fakliga støðið, so leggja vit í viðgerðini eisini stóran dent á okkara virðis- og virkisgrundarlag, sum rúmar øllum teimum menniskjum, sum søkja sær hjálp hjá okkum. Vit vita, at hesi menniskju hava ógvuliga ymiska tilgongd fram til tíðina, tá tey søkja sær hjálp.

Á heysti 2020 byrjaði eitt ambulamt DAT viðgerðartilboð til brúkarar, sum ikki hava tørv á innskriving á Blákrossheimið. Hesi kunnu í staðin halda fram í dagliga yrkinum, meðan tey fáa hjálp at steðga rúsnýtsluórógvinu. Ein bólkur byrjaði í oktober 2020, og í 2021 er tilboðið víðkað við einum bólki í Tórshavn.

Ungdómstilboðið *DAT ung* er eitt ambulamt tilboð fyri ung frá 15 ára aldri. Tørvurin hevur verið stórus í fleiri ár, og hava vit eins og undanfarin ár bíðilistar við teimum, sum søkja sær hjálp, tí vit hava avmarkaða orku og móguleikar at arbeiða við. Viðgerðin og arbeiðshátturin er útgreinaður í brotinum "Frágreiðing um *DAT ung*" á s. 9.

Familjurnar, sum eru ein partur av okkara tilboði, fáa bjóðað familjusatlar og ambulanta DAT viðgerð. Áður hava vit bjóðað til tvey familjuskeið um árið, men frá 1. januar 2021 bjóða vit nú DAT-familjuviðgerð í bólki einaferð um vikuna.

Vit samstarva eisini við *Øll hava rætt til góð barnaár*, sum er eitt tilboð hjá fyriryrgingardeildini hjá Bláa Krossi Føroya, sum veitir viðgerð til børn, ung og familjur teirra, sum líða undir rúsnýtsluórógv.

Í 2020 byrjaðu vit at framleiða Datvarpið, sum er eitt poddvarp, har vit m.a. gjøgnumganga ymisku førleikarnar, sum DAT viðgerðin byggir á. Hetta er ætlað sum eitt hjálparamboð hjá teimum, sum eru í viðgerð, men øll, sum hava áhuga og ynskja at gera broytingar í sínum lívi, kunnu fáa gleði av at lurta eftir Datvarpinum, sum liggjur á Spotify og Soundcloud.

Gjøgnum langa tíð hava vit bygt upp eitt gott samstarv við myndugleikarnar, sum varða av teimum ungu, og her kunnu vit nevna samstarvið við Psykiatriska depilin, Barnaverndarstovuna og -tænasturnar kring landið, Kriminalforsorgina, Megna títt lív, Fólkaheilsuráðið, SSP-samstarvið, ungdómshús og hini føroysku viðgerðartilboðini o.o. Tvørfakliga samstarvið hevur sera stóran týdning fyri, at viðgerðin skal lukkast á besta hátt.

Blákrossheimið leggur seg eftir at fylgja lógini um KT trygd og goymslu av dátupplýsingum. Í hesum sambandi hava vit ein dátupolitikk, sum fylgir uppskotinum í nýggju, føroysku dátuverndarlógini.

Við nærlagni veita okkara starvsfólk hjálp til ung, vaksin og familjur teirra, og okkara mál er at menna arbeiðið soleiðis, at vit altíð fáa veitt tað besta tilboðið til allar aldursbólknar, sum hava tørv á hjálp at fóta sær aftur.

Jütta J. Olsen
leiðari

Starvsfólk á Blákrossheiminum

NEVNDIN

Leiðslan á Blákrossheiminum er skipað við nevnd og einum leiðara. Í nevdini sita:

- Hjalmar Hansen, stjóri, formaður
- Dakko Petersen, aðalskrivari í Bláa Krossi Føroya, næstformaður
- Elma Mikkelsen, sjúkrarøktarfrøðingur, skrivari
- Jütta J. Olsen, leiðari

STARVSFÓLK

Á Blákrossheiminum eru í alt 12,5 ársverk, og av hesum eru 3 ársverk í *DAT ung*.

Á Blákrossheiminum kunnu starvsfólkini í høvudsheitum bólkast soleiðis:

- leiðari
- deildarsjúkrarøktarfrøðingur
- sálarfrøðingur
- sálarviðgeri
- rúsevnisviðgeri
- familjuráðgevari
- og onnur starvsfólk

Eisini eru lækni, psykiatari og prestur fast knýttir at viðgerðini, men eru hesir ikki taldir við í uppgerðina av fulltíðarstarvsfólkum.

JÁTTAN

Á fíggjarlógini fyri 2020 var rakstrarjáttanin hjá Blákrossheiminum tkr. 8.736 samanborið við tkr. 8.560 í 2019.

Raksturinn av Blákrossheiminum í 2020 var tkr. 8.687 samanborið við tkr. 8.547 í 2019.

Lønirnar í 2020 eru í alt tkr. 6.478 samanborið við tkr. 6.209 í 2019.

RAKSTUR

Játtanin til Blákrossheimið í 2020 tkr. 8.736. Av samlaðu játtanini vóru 74% brúkt til lønir í 2020 samanborið við 73% í 2019. Sí útgreining í talvu 1.

	2016	2017	2018	2019	2020
LØNIR	71 %	76 %	66 %	73 %	74 %
AÐRAR. ÚTR.	29 %	24 %	34 %	27 %	26 %

Talva 1. Býtið millum lønir og rakstur í %.

SAMSTARV

Blákrossheimið hefur eitt gott og umfangandi samstarv við partar, sum á ymiskum økjum hava við brúkararnar at gera. Her er m.a talan um samstarv við psykiatriska depilin á Landssjúkrahúsinum, Megna títt lív og kriminalforsorgina í sambandi við viðgerðardómar, tá fólk blíva dømd í viðgerð og/ella at halda seg edrú, ella sjálvi ynskja at koma í viðgerð.

Vit samstarva eisini við aðrar viðgerðarstovnar og kommunalar- og sosialar myndugleikar, tá talan er um barnaverndarmál. Viðmerkjast skal, at samstarvið við barnaverndirnar kring landið er økt tey seinnu árinum. Tað er serliga síðani vit byrjaðu viðgerðina við tilboðnum *DAT ung*, at samstarvið við barnaverndirnar er økt, tí brúkararnir eru undir 18 ár, og eru ofta eisini kendir í ymisku barnaverndunum kring landið.

BÍÐILISTI

Í 2020 hava vit havt bíðilista fyri fólk, sum ynskja at koma í viðgerð. Fólk fáa eitt tilboð so skjótt sum gjørligt. Tey verða biðin um at koma til eina metanarsamtalu, so vit betur saman við teimum síggja, hvør tørvurin er. Úrslitið frá metanarsamrøðuni verður lagt fram í visitatiónsnevndini, sum er mannað við leiðaranum fyri Blákrossheimið, lækna, psykiatara, sálarfrøðingi og deildarsjúkrarøktarfrøðingi. Tey, sum ikki hava verið í viðgerð hjá okkum áður, hava frammihjárt at koma inn, men vit taka eisini fólk inn í avrúsing, tá pláss er.

Í 2020 mæltu landsins myndugleikar til serlig atlit í samband við fyribyring av koronasmittuni. Blákrossheimið tók á vári 2020 ikki móti nýggjum innleggingum, men tey, sum vóru í viðgerð, hildu fram til vanliga viðgerðin var liðug, meðan nøkur hildu fram í langtíðarviðgerð og vóru inni á stovninum alla tíðina.

"RÚSNÝTSLUÓRÓGV"

Orðið "rúsnýtsluórógv" er nýyrði, sum varð ment á Blákrossheiminum. Endamálið var at finna eitt orð, sum lýsti tað, sum annars verður kallað "rústrupulleiki", "alkoholtrupulleiki" ella "bundni". Orðið skuldi eisini vera kliniskt og lýsandi. Tað fangar praktiska veruleikan (at rúsnýtslan elvur til órógv í lívinum hjá tí, sum hevur rúsnýtsluórógv) og ikki bera brá av fordómunum, sum ofta verða knýttir at orðum, sum í samfelagnum verða brúktir um rúsnýtsluórógv. Orðið kann eisini umfata tey avvarðandi.

"Rúsnýtsluórógv" eitur á enskum "substance use disorder". Hetta heitið verður nýtt í DSM-V. Orðið er eitt kvennkyns orð og eitur tí "rúsnýtsluórógv" bundið.

Kunuunnguaq Iversen
løggildur sálarfrøðingur

BLÁKROSSHEIMIÐ OG TÝDNINGURIN AV TVØRFACLIGUM SAMSTARVI

Arbejdsgrundarlagið hjá Blákrossheiminum er tvørfakligt í einum breiðum netverki, har samstarv er við ymiska servitan í heilsufakliga økinum. Teir brúkarar, sum leita sær hjálp hjá Blákrossheiminum, koma tí í samband við lækna, heiligrvág, sjúkrarøktarfrøðing, psykiatara, sosialráðgevara, útgreining, samtalur við sálarfrøðing, bólkaundervísing, familju- og barnaráðgeving, prest o.o. Hetta netverkið við tvørfakligum kunnleika økir munandi um møguleikarnar at veita eina munagóða viðgerð og hjálp til tann, sum hevur rúsnýtsluórógv.

Hetta netverkið við tvørfakligum kunnleika økir munandi um møguleikarnar at veita eina munagóða viðgerð og hjálp til tann, sum er í rúsnýtsluórógv.

Starvsfólkini á Blákrossheiminum kenna til systematiska interventión og útgreining. Ofta arbeiða vit eisini við vitan um, at rúsnýtsluórógvin ikki er einasta avbjóðingin hjá tí sum hevur rúsnýtsluórógv. Misnýtslan sprettur ofta úr nógvum viðurskiftum í lívinum hjá tí, sum hevur rúsnýtsluórógv. Hetta kann vera alt frá líkamligum avbjóðingum til sálarligar sjúkur. Vit síggja ofta dupultdiagnosur sum t.d. rúsnýtsluórógv/ótti, rúsnýtsluórógv/tunglyndi ella rúsnýtsluórógv/ADD ella ADHD o.a. líknandi líðingar. Á Blákrossheiminum hyggja vit at heildarmyndini og veita eina viðgerð, sum tekur atlit til veruligu støðuna hjá tí einstaka brúkaranum. Tí hevur tað alstóran týdning hjá okkum at vita um og skilja onnur sjúkueyðkenni og ólag hjá brúkaranum sum t.d. biologisk, fysiologisk, sociologisk, psykologisk ella søgulig viðurskifti, sum øll hava týdning fyri tann einstaka persónin.

Leivur á Lakjuni
sálarviðgeri, ábyrgd av viðgerðini

FRÁGREIÐING UM VIÐGERÐINA Á BLÁKROSSHEIMINUM

Á Blákrossheiminum royna vit áhaldandi at menna viðgerðina, so hon er so munagóð sum gjørligt. Hetta verður gjørt við at hyggja eftir nýggjastu gransking og eftirmetingum frá bæði okkara brúkarum og starvsfólki.

Øll starvsfólkini á Blákrossheiminum hava útbúgving í dialektiskari atferðar terapi (DAT). Síðani hava vit miðvíst tillagað viðgerðina á Blákrossheiminum til eina DAT viðgerð burturav. Viðgerðarhátturin áðrenn DAT hevur verið *eklektiskur*, tvs. ein samansjóðing av pørtum frá ymiskum viðgerðarháttum. Fyrimunurin við at nýta ein ávísan viðgerðarleist er, at bæði brúkarar og starvsfólk fáa eina felags fatan at arbeiða útfrá.

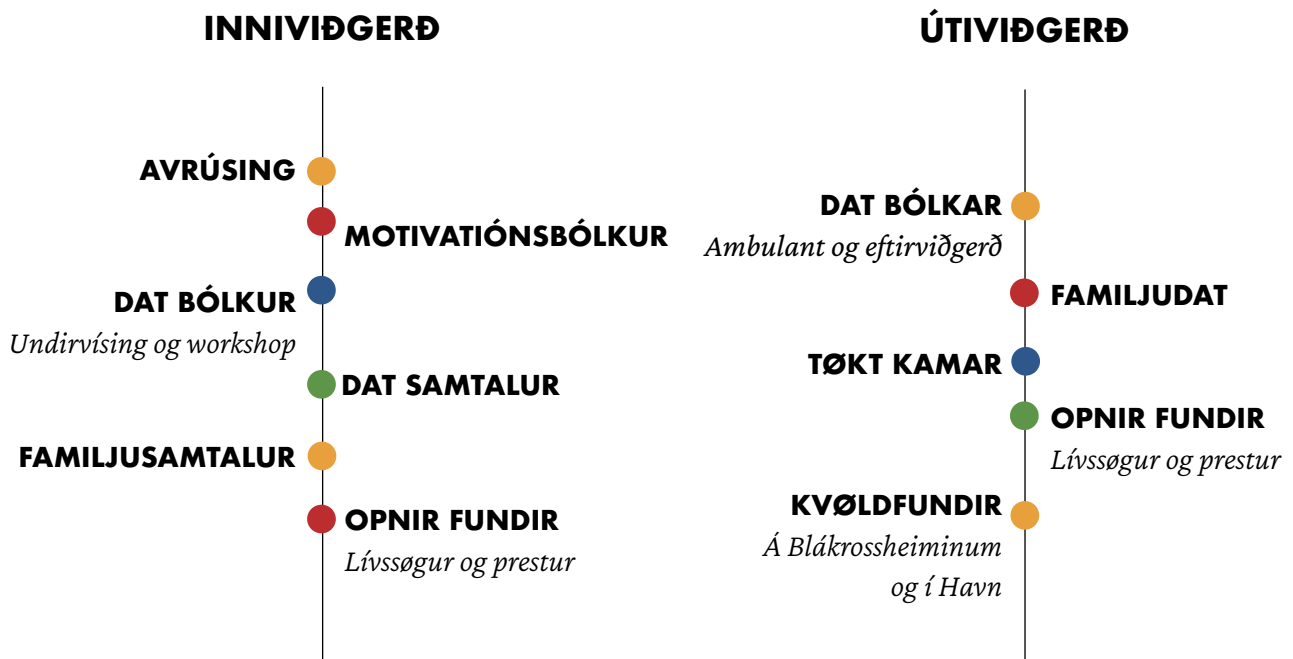
DAT viðgerðin er ein evidensbaseraður viðgerðarháttur, sum upprunaliga bleiv nýttur til viðgerð av persónleikaólagi, men í dag er DAT eisini grundarlag undir rúsviðgerð.

DAT er upprunaliga ein viðgerð til tey, sum líða av borderline persónleikaólag. Tó verður viðgerðin brúkt til tey, sum hava rúsnýtsluórogv í dag, tí tað sást skjótt, at rúsbúkið fór niður hjá teimum, ið vóru í DAT viðgerð. Í høvuðsheitinum handlar DAT um at finna javnvág í sannleikum, ið kunnu tykjast mótsigandi; t.d. "menniskju gera tað besta tey duga" og "menniskju hava tørv á at royna meira og betri og leggja fleiri kreftir í, um tey ynskja broyting." Tvs., at vit kunnu menna óynskt atferðarmysntur, s.s. rúsnýtsluórogv, hóast vit hava gjørt tað besta, vit duga. DAT viðgerðin á Blákrossheiminum gongur tí út uppá at menna nýggjar førleikar, so ein kann broyta atferð, kenslur og tankar, ið eru knýtt at trupulleikanum og skaðiligari rúsatferð. Umframt tað einstaka viðskiftafólki, so leggja vit eisini dent á at veita viðgerð til familjur teirra við DAT familjuviðgerð og ein til ein samtalum.

Les meira um viðgerðina á okkara heimasíðu, www.blakrossheimid.fo.

VIÐGERÐARTILBOÐIÐ Á BLÁKROSSHEIMINUM

Yvirlit yvir viðgerðartilboðið sæst í talvu 2.

Talva 2. Viðgerðaryvirlit.

Inniviðgerðin fer fram, tá ið brúkarar verður innskrivaðir á Blákrossheiminum. Viðgerðætlan verður gjörd fyri hvørt búfólk, saman við búfólkinum, har málið fyri viðgerðina verður lýst, hendan ætlan verður síðan dagförd so við og við. Fyrstu tíðina aftaná innlegging luttaka búfólk í motivatiónsbólki. Um tørvur er á tí, verða búfólk avrúsað. Tá ið viðkomandi er nóg væl fyri kropsliga og mentalt, fyriliggur ein samtala við búfólkið, har búfólkið fær undirvísing í biososiala DAT modellinum, soleiðis at viðkomandi er betur fyrireikaður uppá, at taka avgerð, um viðkomandi ynskir at halda áfram í vðgerð og byrja í DAT bólki. DAT viðgerðin umfatar bólkaundirvísing og workshop hvønn dag í vikuni. Einaferð um vikuna fær hvørt búfólk, sum er byrjað í DAT viðgerð, staksamtafu eftir DAT leisti. Umframt hetta, fáa øll, sum eru í viðgerð á Blákrossheiminum, einaferð um vikuna familjusamtalu. Týs- og hós morgun eru opnir fundir. Týsdag kemur onkur, sum hevur verið edrúur leingi, at siga sína lívssøgu og hós dag hevur prestur fund.

Útiviðgerðin er ambulant og virkar í summum fòrum sum eftirviðgerð fyri brúkarar, sum frammanundan hava verið ígjøgnum inniviðgerð. Útiviðgerðin er fyri tey, sum ikki hava tørv á inniviðgerð, antin viðkomandi er liðugur við inniviðgerð á Blákrossheiminum ella tí mett verður, at rúsnýtsluórógvin ikki er so álvarsom, at inniviðgerð er neyðug. Í lètuni eru tríggir ambulantir DAT bólkar, tveir fyri brúkarar við rúsnýtsluórógv og ein fyri avvarðandi. Ein teirra mótist á Blákrossheiminum, meðan hinir báðir mótast í hølunum hjá *DAT ung* í Tórshavn. Øllum teimum, sum hava verið í inniviðgerð stendur í boði at koma inn á Blákrossheimið til "tøkt kamar", at lofta sær um tað kennist serliga torfört at halda fast við rúsfria lívið. Umframt at vera vælkomín á opnu fundirnar,

sum eru á Blákrossheiminum, so eru hvørja viku kvøldfundir fyri tey, sum hava verið í viðgerð - mánakvøld á Blákrossheiminum og mikukvøld í DAT ung hølunum.

Thorvald Danielsen
sálarfrøðingur

FRÁGREIÐING UM DAT UNG

Arbeiðið í *DAT ung* er komið í fasta legu og líkasum undanfarna árið, so hevur 2020 verið merkt av øktum tali av teimum, sum venda sær til *DAT ung* viðgerðartilboðið. Tó hevur árið 2020 verið øðrvísi á tann hátt, at *DAT ung* arbeiði hevur verið merkt av støðuni við COVID-19. Hetta gjørdi, at arbeiðið í *DAT ung* bleiv umskipað soleiðis, at tað samsvaraði við tey almennu tilmælini viðv. smittuverju.

Samskiftið og viðgerðin í *DAT ung* flutti seg tí yvir netið hesa tíðina, har tey ungu finga bjóðað samtalur yvir netið. Somuleiðis var bólkaviðgerðin yvir netið. Hetta riggaði eftir umstøðunum væl. Vit høvdu ikki so stórar bólkar og tey ungu tyktust at hava lætt við tann tøkniliga partin. Hetta gjørdi samstundis tað, at undirvísingin bleiv tað styttri, og at uppgávan var at lurta eftir Datvarpinum ístaðin fyri, at starvsfólk undirvístu sum vanligt.

Tá ið tilmælini frá myndugleikunum aftur blivu broytt, so vendu vit aftur til ta vanligu arbeiðsgongdina, har vit tó lögdu stóran dent á frástøðu, reinføri o.a.

NÝGGJ HØLIR

Í september flutti *DAT ung* í nýggj hølir í miðbýnum í Tórshavn, og umstøðurnar eru góðar og væl eignaðar til virkseimið hjá *DAT ung*.

Eins og undanfarin ár er tað rúsevnið hasj, sum er felagsnevnanin hjá teimum ungu, sum koma í viðgerð ella sum søkja sær hjálp gjøgnum *DAT ung* tilboðið. Tó eru ábendingar um, at tað eru fleiri onnur rúsevnir, sum tey ungu hava roynt.

TVØRFAKLIGT SAMSTARV

Samstarvið við aðrar fakbólkar, sum varða av teimum ungu, hevur verið gott, og umboð fyri *DAT ung* verða aloftast boðin við til netverksfundir, sum snúgva seg um ung, hvørs avbjóðing millum annað er misbrúk. Hetta er samstundis ein týðningarmikil partur av arbeiðinum, tá ið arbeiðið í *DAT ung* ikki altíð kann standa einsamalt sum viðgerð fyri tann unga.

UNG OG RÚSNÝTSLUÓRÓGV

Tá ein ungur, sum kemur í viðgerð, er tað í fyrsta umfari soleiðis, at tann ungi kemur til samtalu saman við familjuni/verja til eina metanarsamrøðu við ein av okkara viðgerðunum í *DAT ung*. Úrslitið frá metanarsamrøðuni verður við samtykki frá foreldrunum/verjanum lagt fram í visitatiónsnevndini, sum er mannað við leiðaranum fyri Blákrossheimið, psykiatara og sálarfrøðingi í *DAT ung*.

Tey ungu nýta lutfalsliga meira av øðrum evnum enn alkohol. Hetta eru evni sum t.d. hash, amfetamin, kokain, heroin og onnur narkotisk evni saman við rúsdrekka. Hetta krevur serstaka viðgerð og vitan og tekur longri tíð at viðgerða, og hesa viðgerð veita vit í *DAT ung*.

Í samband við børn og ung upp til 25 ár, sum vaksa upp í umhvørvi, har rúsdrekka og rúsevni eru ein partur av gerandisdegnum, samstarva vit við fyribyrgingararbeiðið hjá Bláa Krossi Føroya, sí nærri lýsing um familjuviðgerðartilboðið niðanfyri. Tilboðið hjá Bláa Krossi Føroya eitur *Øll hava rætt til góð barnaár* og veitir børnum og ungum, hvørs foreldur hava ella hava havt rústrupulleikar, sálarfrøðiliga hjálp.

Alisa Hammer, leiðari á fyribyrgingardeildini hjá Bláa Krossi Føroya, greiðir soleiðis frá tilboðnum, sum tey veita í *Øll hava rætt til góð barnaár*.

Alisa Hammer
leiðari, *Øll hava rætt til góð barnaár*

HVAT ER ØLL HAVA RÆTT TIL GÓÐ BARNAÁR?

Øll hava rætt til góð barnaár er eitt fyriryrgjandi viðgerðartilboð undir Bláa Krossi Føroya, ið byrjaði í 2012. Tilboðið er ókeypis, og er ætlað børnum og ungum (0-25 ár), sum hava tað trupult orsakað av, at annað foreldrið ella bæði hava rústrupulleikar. Ongi hagtøl eru í Føroyum, sum vísa, hvussu nógv børn/ung vaksa upp við foreldrum, ið hava rústrupulleikar, men samanborið við onnur Norðurlond eru umleið 1.200 børn/ung í Føroyum, sum ikki hava góð barnaár.

Síðani heystið 2012 hevur eitt bólkartilboð til børn og ung verið í støðugari menning. Í dag hevur hetta tilboðið ment seg til at vera tilsamans 7 bólkar við í alt 43 bólkaluttakarum í aldrinum 8-25 ár. Tað er eru tveir barnabólkar, tveir tannáringabólkar og tríggir ungdómsbólkar. Bólkarnir verða byttir upp eftir aldri.

Bólkartilboðið er miðdepilin í arbeiðnum hjá *Øll hava rætt til góð barnaár*, sum eisini bjóðar einstaklinga, foreldra- og/ella familjúsamrøður.

INNIHALD Í BÓLKATILBOÐNUM OG FAKLIGIR FØRLEIKAR

Bólkartilboðið byrjar í august/sept og endar í juni. Hvør bólkur hittist uml 16 ferðir. Í bólkunum verður dentur lagdur á tryggleika, hugna og spæl, samstundis sum ávís tema eru til hvørja sessión, sum starvsfólkini leiða. Hetta eru tema ella evni, sum eru vanligar avbjóðingar fyri júst henda bólkkin (*Lindgaard, H 2017, "Når historien bliver historie - Evaluering af Novavis tilbud til voksne børn fra familier med alkoholproblemer"*). Tema'ini snúgva seg m.a. um tøgna og skomm í samband við við rústrupulleikar í heiminum. Ábyrgd og "yvirábyrgd" ella sunn og ósunn meistran, at duga at seta mørk, sjálvs-umsorgan o.o. evni. Bólkartilboðið er eitt vísindaliga treytað viðgerðartilboð, sum hevur uppruna í líknandi norðurlendskum tilboðnum sum t.d. eitt nú Novavi (Ung Revers) og Tuba í Danmark.

Starvsfólkini hjá *Øll hava rætt til góð barnaár* hava ymiskar fakligar førleikar innan antin námsfrøði, familjuterapi og/ella sálarfrøði. Eisini hava tey ymiskar eftirútbúgvingar afturat grundútbúgvingunum, m.a. innan systemiskt-narrativa terapi, kognitiva terapi og nýggjari kognitiv rák sum dialektisk atferðarterapi (DAT) og ACT.

Les meira á www.barnaar.fo.

SAMSTARV VIÐ BARNAVERNÐARTÆNASTURNAR KRING LANDIÐ

Barnaverndarstova Føroya er ein felagskommunalur stovnur, sum virkar fyri at styrkja og samskipa barnaverndarøkið í Føroyum og veitir ráðgeving og skipar undirvísing til barnaverndartænasturnar kring landið. Blákrossheimið fær ofta áheitanir frá barnaverndartænastunum kring landið. Okkara samskifti er við barnaverndar-tænasturnar og við Barnaverndarstovu Føroya.

Oddbjørg Balle, leiðari á Barnaverndarstovu Føroya, sigur soleiðis:

Samstarvið við Blákrossheimið er sera gott, og vit gleðast um, at *DAT ung* viðgerðartilboðið, sum Blákrossheimið gevur, verður veitt kring alt landið, tí í fleiri førum eru bæði tey, sum hava tørv á viðgerð og familjur teirra, illa stødd og hava ikki orku at søkja sær hjálp sjálvi. Tí gleðast tey avvarðandi um, at tey fáa samrøður og viðgerð í sínum nærumhvørvi, har starvsfólk frá Blákrossheiminum eru tøk hjá teimum, sum hava tørv á viðgerð og hjálp.

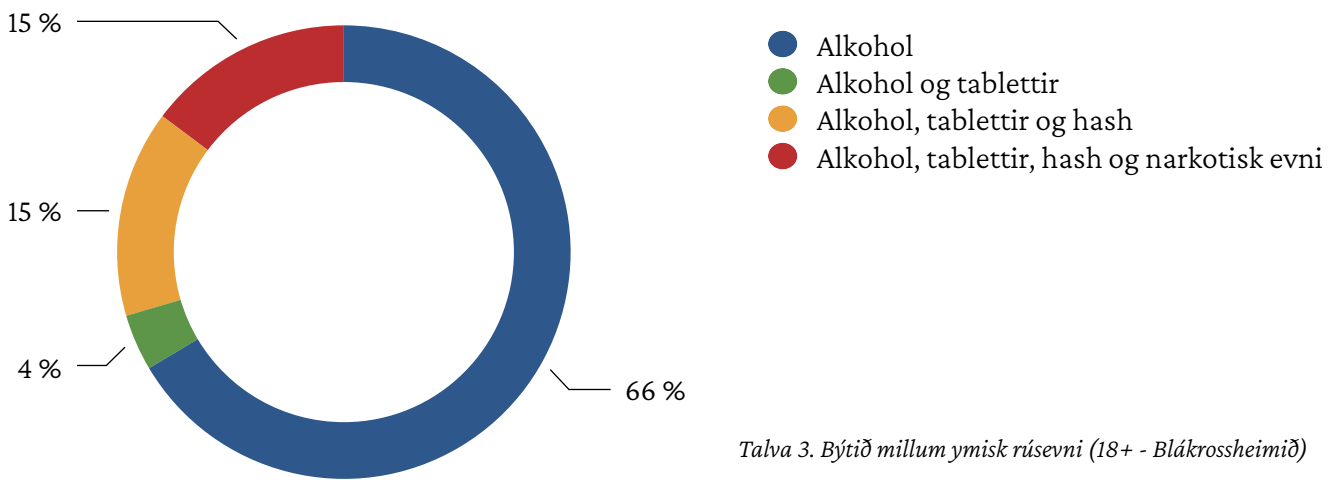
Blákrossheimið hevur sera dugnalig og væl útbúgvinn fólk í starvi, og hetta ger eisini, at tænasturnar eru á høgum fakligum støði. Tað er gott hjá Barnaverndartænastum kring landið at hava hetta tilboðið at vísa á, tí Blákrossheimið veitur viðgerð og hjálp til bæði ung, familjur og einstaklingar.

HAGTØL

VIÐGERÐ 18 ÁR OG ELÐRI – BÝTT EFTIR SLAGI

Talva 3 vísir hagtøl fyr tey, sum eru innløgð til innviðgerð, og eru hesi 18 ár og eldri. Tá talan er um, hvat slag av rúsandi evnum, ið fólk gerast bundin av, so er ein broyting farin fram tey seinastu árin. Tó er alkohol framvegis tann størsti trupulleikin.

Okkara tøl vísa, at fólk í aldrinum 25 ár og eldri, sum eru bundin at ymiskum rúsandi evnum, sum oftast eisini eru bundin at alkoholi, men millum tey ungu í aldrinum 18 til 25 ár síggja vit, at alkohol ofta ikki er trupulleikin, tí hesi nýta onnur rúsevni sum hash og sterkari rúsevni.

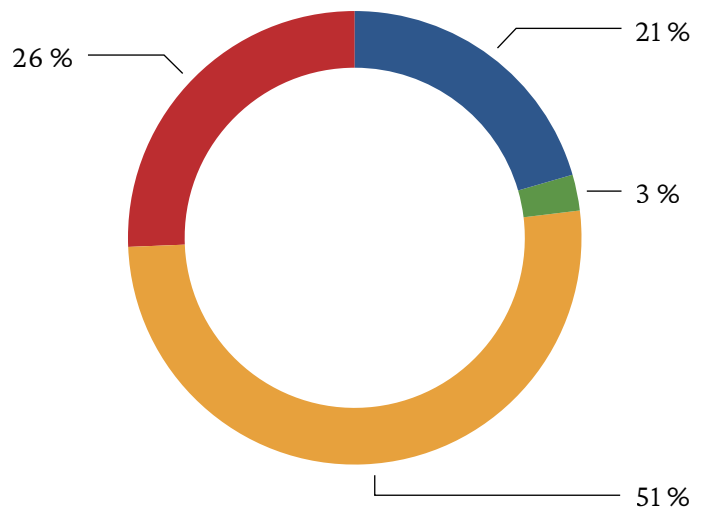

Talva 3. Býtið millum ymisk rúsevni (18+ - Blákrossheimið)

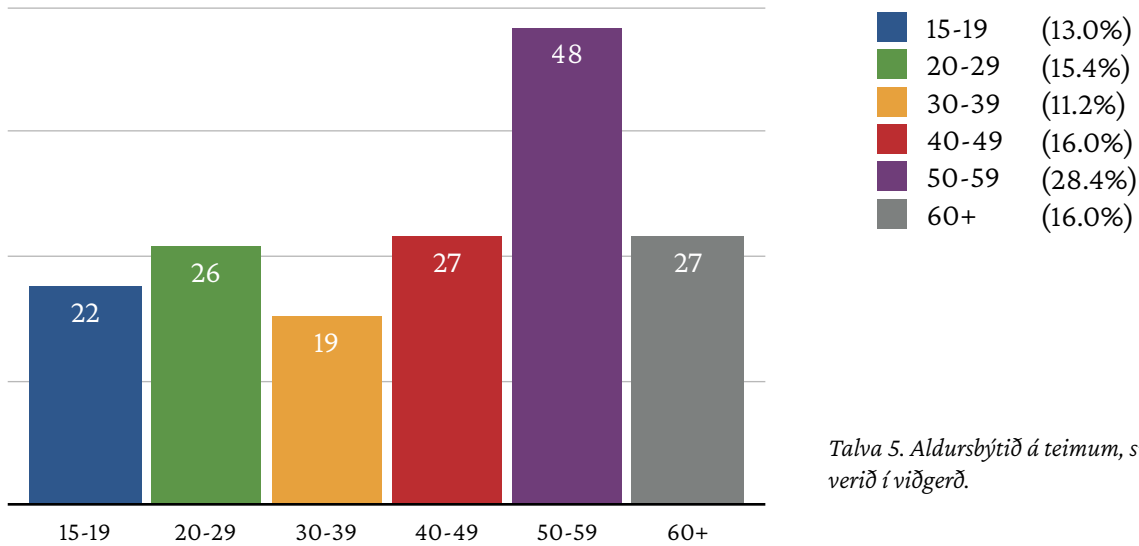
VIÐGERÐ 15 - 25 ÁR – BÝTT EFTIR SLAGI

Talva 4 vísir hagtøl fyr tey, sum eru í ambulanti viðgerð í DAT ung. Vit síggja, at alkohol er ein munandi minni partur av misnýtluni hjá hesum aldursbólkinum, men hash og sterkari rúsevni síggja út til at vera evnini, sum tey flestu brúka.

- Alkohol
- Alkohol og tablettir
- Alkohol, tablettir og hash
- Alkohol, tablettir, hash og narkotisk evni

Talva 4. Býtið millum ymisk rúsevni (15-25 ár - DAT ung)

Talva 5. Aldursbýtið á teimum, sum hava verið í viðgerð.

VIÐGERÐ - BÝTT EFTIR ALDRI

Talva 5 vísir býtið millum ymiskar aldursbólkar. Tey flestu, sum leitaðu sær hjálp hjá okkum fyri bundni í 2020, eru í aldrinum 30-59 ár.

Aldursbólkurin 30-59 ár umboðar í 2020 uml. 55% av øllum brúkarunum samanborið við 62% í 2019 og 69% í 2018. Broytingin stavar frá øktum tali av ungum í *DAT ung* viðgerðini.

Í 2019 og 2020 vísir eina øking í yngsta aldursbólkinum samanborið við undanfarnu árin.

Miðalaldurin á øllum, sum vóru í viðgerð í 2020, var 43 ár samanborið við 45 ár í 2019. Sí útgreining av aldursbýtinum í talvu 5.

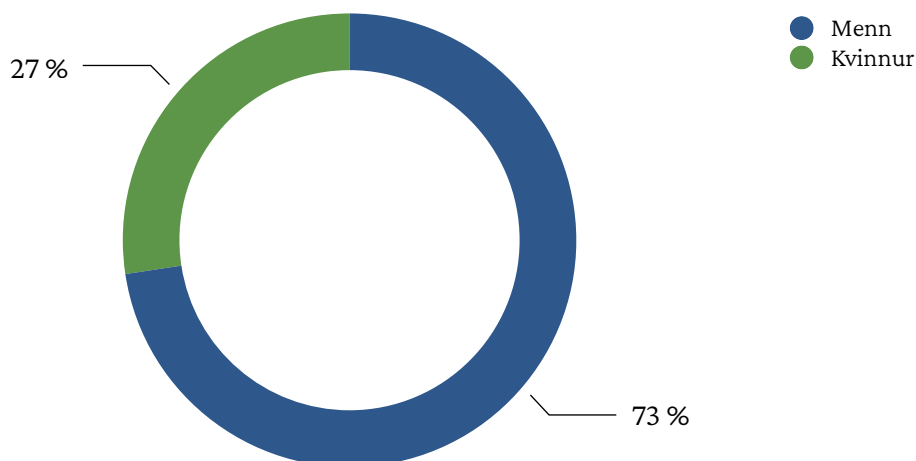
Á Blákrossheiminum veita vit hjálp og umsørgan til ley við rúsnýtsluórgvi og til teirra avvarðandi.

NÝGGJA HEIMASÍÐU

Í 2020 fekk Blákrossheimið eina nýggja heimasíðu. Hon varð sniðgivin og forritað av Lunnar. Sniðið og virkisfæri er vordið meira nýmótans og er heimasíðan tí lættari at yvirskoða.

Vit høvdu alla tíðina brúkaran í huga tá ið vit gjørdu innihaldið í heimasíðuni. Um rúsnýtsluórgv merkir tín gerandisdag, hvat hevur tú tørv á at fáa at vita frá og um Blákrossheimið - og hvussu tryggja vit okkum, at tú finnur tað so skjótt og lætt sum møguligt? Tað var miðsavnandi spurningurin.

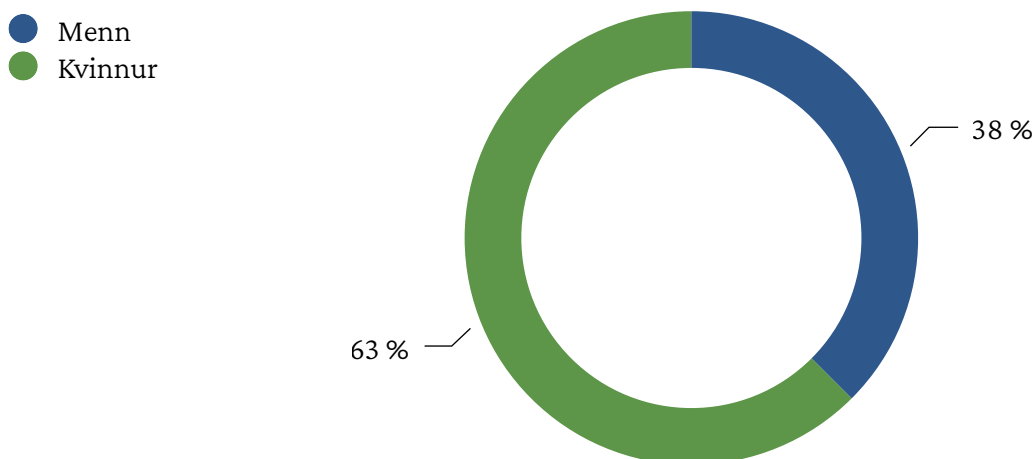

Talva 6. Kynsbýtið á teimum, sum hava verið í viðgerð (18+ - Blákrossheimið).

VIÐGERÐ - BÝTT EFTIR KYNI

Býtið millum kynini vísir, at størsti parturin av teimum, ið leita sær hjálp á Blákrossheiminum, eru menn. Hyggja vit at tølunum fyri øll tey, ið hava verið í samband við stovnin, bæði í inni- og útiviðgerð, síggja vit, at í 2020 vóru 73% menn og 27% kvinnur, samanborið við ávíkavist 72% og 28% í 2019. Hetta eru tøl fyri bæði ung og vaksin.

Í býtinum millum kvinnur og menn í aldrinum 15-25 (*DAT ung*), so er býtið eitt sindur øðrvísi, tí her síggja vit, at ein størri partur av brúkarunum eru kvinnur. Býtið er 63% kvinnur og 38% menn í 2020, og tøluni vóru ávíkavist 69% og 31% í 2019.

Talva 7. Kynsbýtið á teimum, sum hava verið í viðgerð (15-25 - DAT ung).

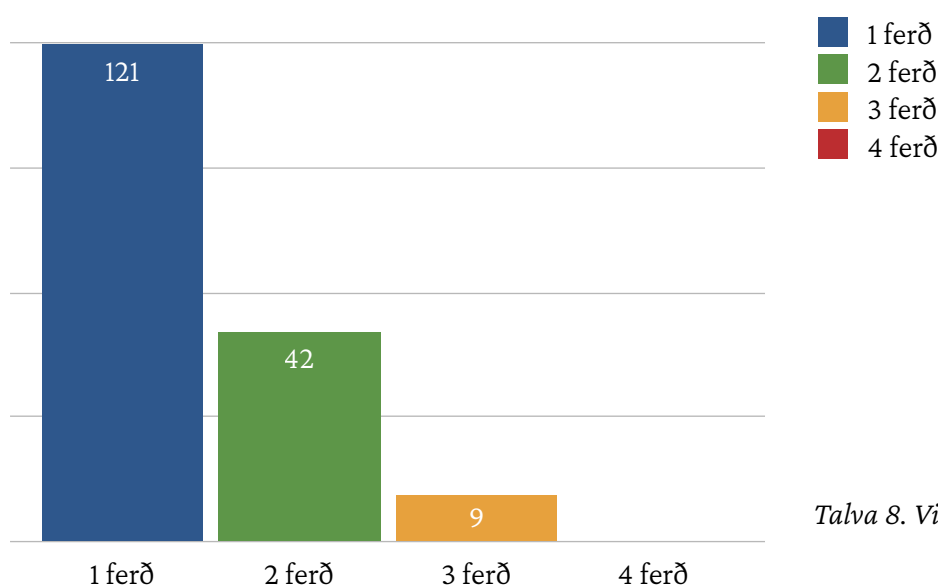
VIÐGERÐ - BÝTT EFTIR HVUSSU OFTA FÓLK HAVA VERIÐ Í VIÐGERÐ

Tá ið alt er tikið við eru 172 fólk skrásett at hava fingið viðgerð í 2020, samanborið við 222 fólk í 2019. Innleggjngarnar á Blákrossheiminum vóru 82 í 2020 (2019: 103). Hini vóru í eftirviðgerð, ambulantari viðgerð hjá *DAT ung* og familjuviðgerð.

Miðaltalið fyri, hvussu nógv fólk vóru inni pr. dag í 2020 var 5 fólk (2019: 10). Í miðal hava fólk verið innløgð í 22 dagar í 2020 samanborið við 34 í 2019. Broytingarnar stava í høvuðsheitum frá tillagaðum virkseimi vegna koronatilmælini um frástøðu og smittuverju í 2020.

Tá viðgerðin er lokin, so er eftirviðgerðartilboðið broytt soleiðis, at nú fáa øll tilboð um eftirviðgerð í trimum modulum á trýggjar vikur, 24 vikur í alt. Um ynski og tørnur er á longri eftirviðgerðartilboði, so er móguleiki fyri hesum.

Í sambandi við, hvussu ofta fólk koma í viðgerð, vísa hagtølini, at í 2020 komu 80% (2019: 84%) einaferð í viðgerð. Sí útgreiningar í talvu 8.

Talva 8. Viðgerðartíttleiki.

FAMILJUVIÐGERÐ

Royndirnar vísa, at tað er sera týðningarmikið at taka familjuna við í viðgerðina fyri rúsnýtsluórogv, tí tá eru vit við til at broyta neiliga familjustrúkturin, og harvið geva vit uppvaksandi ættarliðinum betri kor. Tí hava vit síðani 2016 lagt okkum miðvíst eftir at fáa samband við allar familjulimirnar í einum húski, tá ið fólk venda sær til okkara. Familjulimir koma vikuliga inn til samtalu saman við teimum, sum eru í viðgerð, samstundis sum vit tvær ferðir um árið hava skipað fyri familjuskeiðum, men frá 1. januar 2021 bjóða vit *DAT*-familjuviðgerð í bólki einferð um vikuna. Í 2020 var tó onki familjuskeið vegna umstøðurnar við korona og tilmælum um frástøðu, smittuverju o.a.

Vit arbeiða miðvíst við at menna tilboðið til familjur og samstarva tætt saman við tilboðum hjá Bláa Krossi Føroya, *Øll hava rætt til góð barnár*, har bæði tilboðini m.a fáa íblástur frá norsku Frid A. Hansen, sum er sálarfrøðingur og serfrøðingur innan kliniska sálarfrøði. Hon er viðurkend undangongukvinna í tí, sum hevur við rúsevnistrupulleikar í familju- og ættarliðshøpi at gera. Hon hevur síðan 1986 arbeitt á Borgestadklinikken, viðgerðastovninum hjá Bláa Krossi í Noregi, og seinastu nógvu árinum í leiðandi störvum. Borgestadklinikken er størsti viðgerðarstovnur í Noregi fyri fólk við rúsnýtsluórogv og familjum teirra.

Frid A. Hansen hefur vundið fleiri virðislønir fyri arbeið sítt innan rúsevni og børn, og í 2013 varð hon av konginum skírd riddari við Sankt Ólavs heiðursmerki fyri ”Innsats sín fyri børn og familjur við rústengdum trupulleikum”.

Les meira um familjuviðgerðina á okkara heimasíðu.

YMISK HAGTØL FRÁ BLÁKROSSHEIMINUM

HEITI	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Tal av fólki í viðgerð*	175	186	196	202	222	172
Tal av innleggingum	127	133	102	106	103	82
Nýggj fólk í rúsviðgerð	32	44	69	68	92	49
Tal av fólki í útiviðgerð	34	47	75	151	159	127
Røktardagar í alt, inni	3,574	3,017	3,346	3,227	3,499	1,795
Røktardagar miðal pr. fólk, inni	28	23	33	33	34	22
Miðal búfólk pr. dag	11	9	10	10	10	5
Røktardagar í alt, úti**		18,361	22,453	25,701	32,267	22,716
Røktardagar í alt pr. fólk (øll)		99	115	127	145	143
Miðalaldur	49 ár	48 ár	47 ár	45 ár	45 ár	43 ár
Luttakarar á familjuskeiði	23	13	22	29	27	0

* Hetta talið er ein samanteljing av “Tal av innleggingum” + “Tal av fólki í útiviðgerð” + “Tal av familjulimum í útiviðgerð”.

** Í 2014 broyttu vit eftirviðgerðina til útiviðgerð í 2 ár. Frá 2016 eru hesi hagtølini tikin við soleiðis, at vit síggja, hvussu nógvir røktardagar eru uttanfyri húsið.

FRAMYVIR

Í 2021 er játtanin til Blákrossheimið tkr. 9.283. Vit vilja framhaldandi arbeiða við at menna tær tænastrnar, sum Blákrossheimið veitir. Vit bjóða ambulanta viðgerðartilboð, men ynskja frameftir at menna tað ambulanta tilboðið, tí eftirspurningur er á tilboði til fólk, sum ikki hava tørv á at blíva innløgð á stovnin.

DAT ung tilboðið hevur nú nøkur ár á baki, og vit hava bygt upp eitt breitt samstarv við ymiskar myndugleikar og stovnar, so vit í felag veita eitt munagott tilboð til tey, sum hava tørv á rúsviðgerð. Tørvur er at menna hetta ambulanta tilboðið til eisini at umfata stuðul til at strukturera teirra gerandisdag, so tey vera betri før fyri at taka ímóti viðgerðini, tey fáa. Útlitini at koma úr rúsnýtsluórógvinum eru betri, tá kringumstøðurnar eru støðugar.

Ein fortreyt fyri at menna tilboðini er, at politiski myndugleikin veitir neyðuga játtan til arbeiðið, og at hædd verður tikin fyri, at økt virkseimi eisini krevur eina økta játtan.

Blákrossheimið skipaði í 2020 fyri útbúgving í DAT viðgerð, og skeiðið bleiv fullteknað. Tí skipa vit aftur fyri hesum í 2021, har vit bjóða útbúgving í DAT og PE-skeið við undirvísing í viðgerð av PTSD (Post-traumatiskum stress syndromi).

Vanliga virkseimið á Blákrossheiminum verður alla tíðina ment, har vit brúka nýggja vitan og gransking innan misnýtsluviðgerð soleiðis, at góðskan á viðgerðini altíð verður hildin á einum høgum og evidensbaseraðum støði.

Vinarliga og við vón um framhaldandi gott samstarv.

á Nesi, 21. mai 2021.

Jütta J. Olsen
leiðari